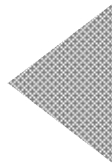

شناسایی عوامل موثر بر تأمین مالی و تأثیر آن بر عملکرد شرکت‌های تولیدی و توزیعی در بخش تعاون

هادی مولودیان^۱

سیدحسام وقفی^۲

عفت اکبری فروتنه^۳

صدیقه کامران راد^۴

(تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۱۱/۱۷ - تاریخ تصویب ۱۴۰۲/۱/۱۶)

نوع مقاله: علمی پژوهشی

چکیده

موضوع تأمین مالی و جذب سرمایه در زمره عوامل مهم و تأثیرگذار در فرآیند تصمیم‌گیری در سازمان‌ها و شرکت‌ها می‌باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی روش‌های مطلوب جهت تأمین مالی شرکت‌های تعاونی تولیدی - توزیعی شهرستان کاشمر اجرا شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل انواع شرکت‌های تعاونی تولیدی فعال در سطح شهرستان کاشمر است که تعداد آنها ۱۴۸ شرکت می‌باشد. نمونه آماری پژوهش با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۸۵

۱. استادیار، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت، اقتصاد و حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲. استادیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت، اقتصاد و حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده

مسئول) vaghfi@pnu.ac.ir

۳. کارشناس ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۴. استادیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت، اقتصاد و حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

شرکت انتخاب شده است. این پژوهش از روش پیمایشی (تحقیقات میدانی) توزیع پرسشنامه با اجزای استاندارد و به کمک مدیران شرکت‌های تعاونی، کارشناسان و خبرگان حوزه تعاون اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی شهرستان کاشمر انجام شده است. برای انجام تجزیه و تحلیل نهایی در بخش آمار توصیفی و استنباطی از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار Spss 24 و smartpls.3 استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد که وضعیت اقتصادی اعضا در جایگاه اول، مشارکت و همکاری بانک‌ها در جایگاه دوم، عوامل سیاسی و اقتصادی کلان در جایگاه سوم، سیاست‌های حمایتی در جایگاه چهارم و مشارکت‌های مردمی در جایگاه پنجم عوامل موثر بر تأمین مالی شرکت‌های تعاونی تولیدی - توزیعی در شهرستان کاشمر می‌باشند. همچنین نتایج نشان داد که روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آن‌ها تأثیر می‌گذارد به طوری که متغیر وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی بیشترین تأثیر و متغیر مشارکت‌های مردمی کمترین تأثیر را بر عملکرد شرکت‌های تعاونی تولیدی فعال در سطح شهرستان کاشمر دارند.

کلیدواژه‌ها: روش‌های تأمین مالی، عملکرد، شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون.

۱- مقدمه

بخش تعاون با داشتن جنبه اختیاری و با تأکید بر گسترش دانش، تشویق به بحث و انتقاد، اعتمادسازی، برقراری مساوات، نظارت و سرانجام ایجاد حداکثر اطمینان؛ شیوه‌ای است که می‌تواند در روند توسعه به برقراری عدالت اجتماعی و کاهش میزان محرومیت به‌ویژه در طبقات محروم جامعه منجر شود (کوهی، ۱۳۸۸). در دهه‌های اخیر آنچه که مورد بحث و تحلیل بسیاری از نظریه‌پردازان توسعه بوده است، توجه به اشتراکات جمعی و روحیه همیاری‌طلبی انسان‌ها در تمامی زمینه‌ها و سوق دادن این حس هماهنگی در جهت رفع مشکلات و نابرابری‌های اجتماعی-اقتصادی آحاد جامعه همچون رفع بیکاری، اشتغال‌زایی و بهبود کیفیت زندگی افراد و بالطبع توسعه پایدار می‌باشد. در این راستا تکیه بر بخش تعاون و گسترش تشکلهای مردمی (در قالب فعالیت شرکت‌های تعاونی خودجوش) در همه زمینه‌های تولید، خدمات، کشاورزی، تجارت، صنعت و همچنین نظم دهی به عملکرد آنها در قالب تحقق اهداف اقتصاد ملی به عنوان

رکنی مهم از اصول دستیابی به توسعه پایدار جوامع مطرح شده است و این امر زمانی محقق می‌گردد که تمام آحاد جامعه، آگاهانه در تلاشی مستمر و خودجوش به واسطه شکل‌دهی سازمان‌های مردمی و تعاونی‌های تولید و خدمات در کنار توجه مهم نهادها و سازمان‌های دولتی به رویکردهای اقتصاد اسلامی و بازار آزاد، در مسیر رشد اقتصادی و اجتماعی در راستای دستیابی به توسعه پایدار برای رفع محرومیت‌ها، نابرابری، بیکاری و عدالت اجتماعی گام بردارند (امانیان بیدختی و صادقی‌نیا، ۱۳۹۴). در حال حاضر تعاونی‌های تولیدی در تعداد زیادی از کشورها به عنوان یک ابزار مهم و اساسی برای همکاری توده مردم در بهره‌مندی و کسب منافع توسعه اقتصادی از مقام و مرتبه بسیار بالایی برخوردار است. با جایگاهی که از طرف قانون اساسی کشور برای تعاون و تعاونی‌ها تبیین و تعریف شده است، تعاونی‌ها می‌توانند منشأ ایجاد تحولات عظیم اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی باشند. طبق اصل ۳۳ و ۳۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، از تعاون تحت عنوان رکن دوم بخش اقتصادی در کنار بخش خصوصی و دولتی یاد شده است. حوزه تعاون با توجه به کارکردهای اقتصادی - اجتماعی در کنار مردمی بودن آن فرصت‌های شغلی و بستر بسیار مناسبی برای این امر فراهم کرده است. شرکت‌های تعاونی با تأمین مالی در حد پایین به اشکال کوچک و بزرگ می‌توانند موجب توسعه سرمایه‌گذاری شوند و نقدینگی که راکت بوده است را وارد چرخه سرمایه‌گذاری کنند (پیرایش و پرکاری، ۱۳۹۴). یکی از مشکلات و معضلات و مسائل اصلی و مهم شرکت‌های تعاونی در کشور ایران، مسئله تأمین مالی و روش جذب سرمایه کافی و لازم برای تداوم فعالیت‌های تعاونی و ادامه بقا آنها است. با در نظر گرفتن میزان تغییر و تحولاتی که در ابعاد جهانی و روش‌های تجارت و مبادلات تعاونی‌ها به وجود آمده است، شرکت‌های تعاونی با به‌وجود آوردن اصلاحات در الگوها و مدل‌های سازمانی خود و به‌کارگیری استراتژی‌های جدید تأمین مالی، زیرساخت‌های نوینی را برای غلبه بر محدودیت‌های الگوهای قدیمی و سنتی و جواب‌دهی به مقتضیات شرایط جدید تجربه می‌کند. این در حالی است که در کشور ایران راه‌های قدیمی جذب و تأمین منابع مالی، مشکلات و محدودیت‌های بسیاری را برای شرکت‌های تعاونی ایجاد کرده است (ابراهیمی سروعلیا و عظیمی، ۱۳۹۶). هدف از پژوهش حاضر بررسی واقع بینانه و ارائه روش‌های جدید و کاربردی تأمین مالی و اولویت‌بندی و رتبه‌بندی این روش‌ها با توجه به شرایط مالی و دستورالعمل‌های بانکی و سایر پتانسیل‌های موجود در شهرستان برای افزایش فعالیت‌ها و طرح-

های کارآفرینانه و ارائه و پیشنهاد راه حل برای مشکلات تأمین سرمایه شرکت‌های تعاونی شهرستان می‌باشد.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

کمبود منابع مالی برای تأمین نیازهای سرمایه‌ای همواره یکی از مشکلات عظیم تعاونی‌ها و در زمره مهم‌ترین موانع برای راه اندازی کسب و کارشان بوده است. همیشه در اجرای طرح‌های زیربنایی در کشورهای در حال توسعه به روش تأمین مالی این گونه طرح‌ها توجه شده است. ابراهیمی سروعلیا و همکاران (۱۳۹۶) درخصوص موانع تأمین مالی تعاونی‌ها پژوهش‌هایی را انجام داده و موانعی را برشمرده‌اند که عبارتند از عوامل اقتصادی- نگرشی، محدودیت سرمایه، سرمایه‌گذاری ناکافی، استرداد ضعیف وام‌ها، رکود اقتصادی و تضاد علایق بین اعضای تعاونی و سرمایه‌گذارها (تقوا و همکاران، ۱۴۰۰). با توجه به وضعیت خاص کشورهای در حال توسعه و بحران‌های مالی در این کشورها امکان تأمین سرمایه مورد نیاز برای اجرای پروژه‌های بزرگ به راحتی فراهم نمی‌شود، بنابراین انتخاب روش تأمین مالی مناسب در مورد پروژه‌ها مسأله مهمی است. در بسیاری از پروژه‌ها به دلیل مسائلی مانند حجم بالای سرمایه مورد نیاز، حساسیت بالای پروژه از نظر مسائل سیاسی، اقتصادی و امنیتی، عدم تمایل حضور سرمایه-گذاران خارجی، مسأله تأمین مالی مورد توجه مسئولین حکومتی قرار می‌گیرد. در تعدادی از پروژه‌ها با حمایت و اعتبارات دولتی می‌توان وجوه مورد نیاز را تأمین کرد اما در پروژه‌های مهم و زیرساختی مورد نیاز کشور که امکان تأمین وجوه کامل آن توسط دولت فراهم نیست برای توسعه زیرساخت‌ها نیاز اساسی برای حضور سرمایه‌گذاران خارجی، استفاده از تسهیلات بانکی و موسسات خارجی وجود دارد (ابراهیمی سروعلیا و عظیمی، ۱۳۹۶). در حال حاضر بخش تعاون از موقعیت مناسبی در اقتصاد ایران برخوردار نیست و دارای محدودیت‌های زیادی می‌باشد. عدم حمایت‌های قانون‌گذار، ماهیت و ساختار تعاونی‌ها و عدم فرهنگ‌سازی درست در این زمینه از جمله علل و عوامل عدم تعمیق این بخش از اقتصاد است. اگرچه ساختار شرکت‌های تعاونی با بخش خصوصی کاملاً متفاوت است و الزامات خاص خود را به همراه دارد اما راهکارهای تأمین مالی متناسب با بخش تعاون از طرق مختلف مثل بازارهای پول و سرمایه می‌تواند نقش مفید این بخش را در اقتصاد پررنگ‌تر سازد (اعتصامی، ۱۳۹۸). در حال حاضر

شرکت‌های تعاونی برای تسلط بر محدودیت‌ها و مشکلات ساختارهای سنتی، الگوهای جدیدی را برای مقابله با شرایط جدید به‌وجود آورده‌اند. موسسات و شرکت‌های تعاونی از نظر اصول مشارکت و نظام دادن به کارها و همچنین از دیدگاه نحوه وجود آمدن و گردآوری سرمایه، با موسسات و شرکت‌های تجاری متفاوت هستند، شرکت‌های تعاونی از راه گردآوری نیروهای انسانی، قدرت بسیار عظیمی را ایجاد می‌کنند که با وجود داشتن مقدار کمی سرمایه، با استفاده از نیروهای گروهی انسانی می‌توانند به موقعیت و شرایط بهتری برای زندگی و کار برسند. با توجه به اینکه در حال حاضر در شهرستان کاشمر تعداد ۱۱۹ تعاونی فعال و در دست اجرا با گرایش‌های توزیعی (مسکن، تأمین نیاز صنوف خدماتی)، خدماتی (خدماتی، حمل و نقل، سهام عدالت) و تولیدی (صنعتی، معدنی، کشاورزی، فرش، تأمین نیاز تولیدکنندگان، عمرانی و چند منظوره) با مجموع ۱۳۳.۰۶۷ عضو فعال و سرمایه‌ای بالغ بر ۱۴۱.۶۶۲.۰۱۱ هزار ریال و اشتغال‌زایی ۲۴۴۴ نفر در خلال طرح‌های کارآفرینانه این تعاونی‌ها انجام شده، اهداف طرح و انجام پژوهش پیش‌رو مشخص نمودن و بررسی روش‌های تأمین مالی در بخش شرکت‌های تعاونی تولیدی فعال شهرستان کاشمر و همچنین شناسایی و رتبه‌بندی عوامل موثر بر مکانیزم تأمین مالی و بررسی مشکلات موجود در این حوزه و اداره راه‌کارهای تقویت موضوع در شهرستان کاشمر می‌باشد.

مسئله اصلی پژوهش حاضر اینست که با توجه به اهمیت نقش تعاون در بخش اقتصادی، آیا شرکت‌های تعاونی قادر هستند با اتخاذ تصمیمات مقتضی به ساختار مالی مناسب دست یابند؟ و آیا می‌توانند از طریق روش‌های مختلف تأمین مالی و جمع‌آوری سرمایه‌های مورد نیاز تبدیل به شرکت‌های بزرگ در جهان شوند و همانند سایر شرکت‌ها به قدرت رقابتی در سطح بین‌المللی دست یابند؟

تقوا و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود ضمن بررسی نقاط قوت و ضعف مدل‌های مرسوم تأمین مالی تعاونی‌ها، مدل تأمین مالی مدنظر را با تحلیل داده‌های نمونه آماری با متغیرهای کمی و کیفی بر اساس نظریه داده‌بنیاد مورد بررسی قرار دادند. متغیرهای کمی در جامعه آماری ۳۸۰۰۰ نفری و نمونه‌گیری ۳۸۰ پرسش‌نامه و متغیرهای کیفی بر اساس نظریه داده‌بنیاد با استفاده از مصاحبه ژرف‌نگر با ۱۵ نفر از خبرگان و متخصصان حوزه تعاون با سابقه بیش از ۳ سال می‌باشد. یافته‌ها نشان داد که عوامل اقتصادی و اجتماعی بیشترین تأثیر را در انباشت سرمایه در

تعاونی‌ها دارند و این مدل تأمین مالی با توجه به هزینه کمتر و مزایای اجتماعی آن، راهکاری مناسب جهت تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی می‌باشد. رستمی و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان شناسایی شیوه‌های تأمین مالی شرکت‌های تعاونی استان ایلام انجام دادند. جامعه آماری بخش کیفی، متخصصان مالی و همچنین مدیران شرکت‌های تعاونی استان ایلام بوده است. نمونه‌گیری از طریق گلوله برفی ۲۰ نفر و تکنیک دلفی به اجرا در آمده است که با توجه به فرمول کوکران ۲۶۴ نفر به عنوان نمونه با روش طبقه‌ای انتخاب شدند. نتایج نشان داد گرچه گسترش تأمین مالی شرکت‌های تعاونی نیازمند تمهیدات حمایتی ساختاری و سخت‌افزاری مانند حمایت‌های مالی، تجهیزاتی و تصحیح روند قانونی است اما از دیدگاه گروه مورد بررسی در این پژوهش، برای رسیدن به اهداف توسعه در این خصوص، نیاز به تدوین برنامه‌های ساختاریافته برای ارائه آموزش و مشاوره‌های مدیریتی و تخصصی به افراد تعاونی‌ها است. خاوری و اصغریان (۱۳۹۷) ابزارهای سرمایه‌گذاری در شرکت‌های تعاونی کشور را مورد بررسی قرار دادند. آنها با توجه به کمبودها و نارسایی‌های روش‌های تأمین مالی تعاونی‌ها در کشور و همچنین کاهش سهم بخش تعاون از اقتصاد ملی در سال‌های اخیر، الگوی جدیدی طراحی کردند که ترکیبی از همکاری و مشارکت سرمایه‌گذاران طی روش تأمین مالی جمعی اهدای قرض‌الحسنه و در سهام اوراق منفعت پروژه‌های شرکت‌های تعاونی، راهکار مناسبی برای مجهز کردن منابع تعاونی‌ها و گسترش و توسعه روزافزون بخش مردمی اقتصاد کشور است. آنها از طریق آزمون و بررسی کارایی الگوی ارائه شده، به وسیله شبیه‌سازی قرارداد دریافتند مقادیر ارزش فعلی جریان‌های نقدی به دست آمده از الگوی قرارداد و نرخ بازگشت داخلی سرمایه آن در قیاس با روش‌های تأمین مالی از طریق راه‌های مرسوم تسهیلات بانکی بالاتر است و از این طریق می‌توان به الگوی جایگزین نسبت به روش‌های معمول دست یافت. رستمی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان طراحی الگوی تأمین مالی شرکت‌های تعاونی استان ایلام، اقدام به طراحی الگو و نمونه و شناسایی مولفه‌ها، علل و عوامل اثرگذار و تجزیه و تحلیل این الگوها در تأمین مالی شرکت‌های تعاونی استان ایلام نموده‌اند. نتایج نشان داد که هفت عامل اصلی و چهار و دو عامل فرعی (از مجموع نود و شش عامل فرعی) در تأمین مالی شرکت‌های تعاونی تأثیرگذار هستند. که هفت عامل اصلی عبارتند از استقراض، سرمایه‌گذاری، سیاست‌های حمایتی، خلق ارزش، مشارکت مردمی، روش‌های تأمین مالی داخلی و روش‌های نوین تأمین مالی می‌باشد. ابراهیمی سروعلیا

در پژوهشی با عنوان بررسی مدل‌ها و استراتژی‌های نوین تأمین مالی شرکت‌های تعاونی در اقتصاد ایران به بررسی روش‌های نوین تأمین مالی شرکت‌های تعاونی ایران پرداختند. استراتژی انتخاب شده در این پژوهش با در نظر گرفتن پژوهش کیفی "نظریه داده بنیاد" انتخاب شده است. نتایج پژوهش نشان داد که روش‌های تأمین مالی در تعاونی‌های سنتی، آورده‌های اعضا، دریافت تسهیلات از بخش‌های خصوصی و دولتی و غیره است. ولی تعاونی‌های نوین با روش‌های جدیدتری مثل انتشار اوراق بدهی، روش‌های تأمین مالی جمعی و ترکیبی اقدام به توسعه منابع سرمایه‌ای برای ورود به عرصه‌های مشارکتی می‌کنند. دلیل اصلی این تفاوت عدم درک مشترک مدیران از مفهوم تعاون است. حسینی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود که از نوع میدانی است زمینه‌های به کارگیری مدل‌های سازمانی و استراتژی‌های نوین تأمین مالی را در تعاونی‌های ایران مورد بررسی قرار دادند. برای این منظور پرسشنامه‌ای طراحی شد و نظرات ۳۱ نفر از خبرگان بخش تعاون مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان داد که مدل سازمانی تعاونی سنتی در تأمین مالی تعاونی‌ها در ایران مؤثر نیست و سایر مدل‌های سازمانی تعاونی مانند سرمایه‌گذاری نسبی، عضو- سرمایه‌گذار، نسل جدید، تعاونی با واحدهای مستقل دارای سرمایه در حال افزایش، سهامی- سرمایه‌گذار و تبدیل شدن به شرکت سرمایه‌محور، در تأمین مالی تعاونی‌ها در ایران مؤثر هستند. حسینی و همکاران (۱۳۸۹) پژوهشی با عنوان وضعیت تأمین مالی تعاونی‌ها و شیوه‌های تقویت آن انجام دادند. این محققین برای بررسی روش‌های تقویت تأمین مالی تعاونی‌ها در ایران، تعاونی‌های فعال در چهار استان قزوین، اصفهان، آذربایجان غربی و مازندران را به عنوان جامعه آماری انتخاب نمودند. نتایج نشان داد که تعاونی‌های کشور به شکل سنتی اداره می‌شوند و از نظر تأمین مالی دارای روش‌ها و نهادهای انعطاف‌پذیر نیستند. همچنین روند تأمین مالی تعاونی‌ها در ایران نشان داد که نمی‌توان به سطح ۲۵ درصد از اقتصاد ملی و دیگر اهداف مشخص شده در سند ملی توسعه بخش تعاون دست یافت.

مارتینز-ویکتوریا و میت-سانچز-وال (۲۰۲۱) در پژوهش خود نشان دادند که شرکت‌های تعاونی و IOF ها یک هدف وصول حساب‌های دریافتی دارند که تلاش می‌کنند به سرعت به آن دست یابند. تعاونی‌ها تمایل دارند مانند IOF ها رفتار کنند، اما ضرایب تعدیل کمتری ارائه

می‌دهند؛ به نظر می‌رسد که این تفاوت با ویژگی‌های منحصر به فرد تعاونی‌ها توضیح داده می‌شود که اهداف اقتصادی و اجتماعی متفاوتی را تعیین می‌کنند، نه فقط حداکثر کردن سود را به عنوان IOF. یافته‌ها تفاوت‌هایی را بین اهداف مالی و تجاری تعاونی‌ها و IOF ها در نتیجه سیاست‌های مدیریت داخلی آن‌ها نشان می‌دهد. تعاونی‌های بزرگ‌تر با دسترسی به منابع مالی خارجی، جریان‌های نقدی مثبت و نیازهای عملیاتی اعتبار تجاری اعطا می‌کنند. اوندیکی ۱ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش خود نشان دادند که ۸۸/۹ درصد از شرکت‌های تعاونی عضو نمونه آماری، تأمین مالی خارجی دریافت کرده‌اند در حالی که ۱۱/۱ درصد بقیه هیچ شکلی از تأمین مالی خارجی دریافت نکرده‌اند. یافته‌ها نشان داد که عملکرد مالی تحت تأثیر سیاست‌های تأمین مالی و سرمایه‌گذاری و کیفیت پرتفوی قرار دارد. سانچز پاچون ۲ (۲۰۱۶) عقیده دارد که تأمین مالی وظیفه دائمی شرکت است که به‌ویژه در مواقع بحران اقتصادی تشدید می‌شود و طبیعتاً تعاونی‌ها را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. این محقق سه بحث کفیل‌ها، ضمانت‌های برابر و سهم-های ویژه را در تعیین الگوی تأمین مالی مهم دانسته است. کیم ۳ (۲۰۱۴) یک تعاونی زیرساخت دولتی-خصوصی را به عنوان ابزاری مؤثر برای تأمین مالی پروژه‌های حمل‌ونقل مشارکت عمومی-خصوصی پیشنهاد داده است. تعاونی زیرساخت دولتی-خصوصی یک بانک زیرساخت مستقل در سطح دولتی است که به تأمین مالی پروژه‌های حمل‌ونقل مشارکت عمومی-خصوصی اختصاص دارد و مانند یک تعاونی بانکی با حداقل بازده تضمین شده برای سرمایه‌گذاران خود اداره می‌شود. از نظر این محقق، توجه به زیرساخت‌های عمومی-خصوصی در تأمین مالی تعاونی‌ها با اهمیت است. ژو ۴ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهش خود به عنوان یک تکنیک جدید تأمین مالی، تأمین مالی زنجیره تأمین که عمدتاً شامل سه مدل حساب‌های دریافتی، حساب‌های پیش-پرداخت و سهام می‌باشد، بیان کردند که می‌تواند برای حل مشکلات تأمین مالی تعاونی‌های تخصصی کشاورزان مورد استفاده قرار گیرد. با این حال، فاقد تمرین و ترویج است و در عمل نیز مشکلاتی به همراه دارد. بنابراین، باید دانش مالی زنجیره تأمین افزایش داده شود، تعاونی‌های تخصصی کشاورزان برای توسعه مستمر و سالم تشویق شود، لجستیک روستایی به شدت توسعه

1 - Ondieki

2 - Sanchez Pachon

3 - Kim

4 - Zhou

داده شود، سیستم مالی زنجیره تأمین تعاونی چندجانبه ایجاد شده و محیط زیست بوم مالی روستایی برای ارتقای تأمین مالی زنجیره تأمین برای خدمت‌رسانی کامل شود. تأمین مالی از جمله مباحثی است که در شروع به کار هر سرمایه‌گذاری جدید عنوان می‌شود. موضوع تأمین مالی و روش‌های مختلف آن مخصوصاً در کشورهای در حال توسعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. کشورهای در حال توسعه برای پیشرفت در زمینه‌های مختلف اقتصادی احتیاج به منابع مالی فراوان دارند. طی سال‌های گذشته شرکت‌های تعاونی از سازمان معطوف به مذهب به یک سازمان تجاری و اقتصادی بدل شده است که به جای تأمین مطالبات معنوی و روحی به مرتفع کردن مشکلات مالی و اقتصادی می‌پردازد. نقش و اهمیت اقتصادی بعضی از شرکت‌های تعاونی مثل شرکت تعاونی ژن نو ژاپن در بخش کشاورزی به حدی است که در سال ۲۰۰۴ توانسته درآمدی معادل درآمد نفت یک سال ایران را کسب کند؛ بنابراین روش‌های تأمین مالی در این شرکت‌ها از اهمیت فراوانی برخوردار است (عباسی و همکاران، ۱۳۸۷). پس در نتیجه روش‌های تأمین مالی مطلوب می‌توانند بر عملکرد شرکت‌ها، کارایی، سودآوری و اشتغال‌زایی آنها تأثیر به‌سزایی داشته باشند. در همین راستا در این پژوهش دو سوال اساسی مطرح شده است که این سوالات شامل روش‌های مختلف تأمین مالی و بررسی علل و عوامل تأثیرگذار بر تأمین مالی و تأثیر این روش‌ها بر عملکرد شرکت‌های تعاونی فعال در سطح شهرستان کاشمر می‌باشد. در ادامه مشکلات و محدودیت‌هایی که این شرکت‌ها با آنها مواجهند و همچنین پیشنهادهای در جهت مرتفع شدن این مشکلات بیان شده است.

۳- روش پژوهش

این پژوهش به روش پیمایشی (تحقیقات میدانی) به‌وسیله مصاحبه و توزیع پرسشنامه به کمک مدیران شرکت‌های تعاونی، کارشناسان و خبرگان حوزه تعاون اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی شهرستان کاشمر انجام شده است.

۳-۱- جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر، ۱۴۸ تعاونی تولیدی شهرستان کاشمر (شامل تعاونی‌های صنعتی، کشاورزی، خدمات، مسکن، عمران و انبوه‌سازی، تأمین نیاز تولیدکنندگان، توسعه عمران شهر و روستا، حمل و نقل، سهام عدالت، فرش و مصرف) می‌باشد که بر اساس روش نمونه‌گیری

تصادفی طبقه‌ای و با استفاده از روش کوکران برای تعیین حجم نمونه تعداد ۸۵ شرکت جهت انجام پژوهش انتخاب شده است. در جدول ۱ جامعه آماری پژوهش ارائه شده است.

جدول شماره (۱) - جامعه آماری پژوهش شامل تعاونی‌های تولیدی شهرستان کاشمر

ردیف	عنوان تعاونی	تعداد تعاونی در شهرستان کاشمر
۱	تأمین نیاز تولیدکنندگان	۳
۲	چندمنظوره	۶
۳	حمل و نقل	۵
۴	خدمات	۴۱
۵	سهام عدالت	۱
۶	صنعتی	۴۲
۷	عمرانی	۴
۸	فرش دستباف	۶
۹	مسکن	۱۰
۱۰	کشاورزی	۳۰
۱۱	جمع	۱۴۸

برای تعیین حجم نمونه در جامعه آماری از فرمول کوکران (در جامعه محدود) استفاده شده است. بنابراین برای تعیین حجم نمونه جامعه بر اساس رابطه (۱) خواهیم داشت:

رابطه (۱)

$$n = \frac{Nz^2s^2}{Nd^2 + z^2s^2}$$

$$n = \frac{148 * (1.96)^2(0.5 * 0.5)}{148 * (0.07)^2 + (1.96)^2(0.5 * 0.5)} = 85$$

که در این رابطه:

n: حجم نمونه آماری

N: جمعیت کل جامعه آماری

Z: ضریب اطمینان است که در مطالعات اجتماعی ضریب اطمینان ۹۵ درصد و ۹۹ درصد در نظر گرفته می‌شود. اما معمولاً در اکثر نظرسنجی‌ها ۹۵ درصد در نظر گرفته می‌شود؛ لذا در پژوهش حاضر نیز ضریب اطمینان ۹۵ درصد در نظر گرفته شده که در جدول نرمال معادل $1/96$ می‌باشد.

S: واریانس در مورد صفت مورد سنجش

d: تفاضل نسبت واقعی صفت در جامعه با میزان تخمین محقق برای وجود آن صفت در جامعه است.

بر اساس فرمول فوق برای تعاونی‌های تولیدی شهرستان کاشمر، حجم نمونه، تعداد ۸۵ شرکت تعاونی محاسبه شده است. در ادامه برای توزیع پرسشنامه در این جامعه از روش تصادفی طبقه‌ای بهره گرفته شده است.

۳-۲- سوالات پژوهش

با توجه به چارچوب و پیشینه پژوهش، سوالات اساسی تحقیق به شرح زیر است:

عوامل موثر بر انتخاب روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون چیست؟
میزان تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد شرکت‌ها چگونه است؟

۳-۳- روایی پرسشنامه پژوهش

برای آزمون روایی در پژوهش حاضر، پرسشنامه بعد از چندین مرتبه ارائه و اعمال نظرات علمی و فنی کارشناسان بخش تعاون شهرستان، خبرگان و اساتید، اصلاح شده و در نهایت روایی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت.

۳-۴- پایایی پرسشنامه پژوهش

یکی از رویه‌های متعدد تعیین پایایی (قابلیت اعتماد)، سنجش سازگاری درونی آن است که معمولاً با ضرایب آلفای کرونباخ اندازه‌گیری می‌شود. در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ قابلیت اعتماد (پایایی) برای همه عوامل بیشتر از $0/7$ می‌باشد و بنابراین پایایی پرسشنامه پژوهش، مطلوب ارزیابی می‌شود. در جدول ۲ نتیجه پایایی پرسشنامه پژوهش حاضر ارائه شده

است.

جدول شماره (۲) - نتیجه پایایی پرسشنامه پژوهش

شاخص پایایی (قابلیت اعتماد)	حداقل قابل قبول	نتیجه پایایی	ارزیابی نتیجه
ضریب آلفای کرونباخ	۰/۵۵	بیشتر از ۰/۷	مطلوب

۳-۵- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

این پژوهش از نوع کمی است که از روش علمی ساخت و اثبات تجربی استفاده شده است. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار اکسل آماده شده و برای استخراج نتیجه‌ها و تجزیه و تحلیل نهایی بخش آمار استنباطی از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و معادلات ساختاری به کمک نرم افزارهای Spss 24 و smartpls.3 استفاده شده است. در این پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای، سامانه‌های وزارت تعاون و پرسشنامه‌های استاندارد مرتبط با موضوع و نیز مصاحبه با کارشناسان بخش تعاون و مدیران شرکت‌های تعاونی و همچنین از اطلاعات و آمار موجود در اداره نظارت بر تعاونی‌های اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی شهرستان کاشمر و حوزه معاونت اشتغال و کارآفرینی اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی شهرستان کاشمر و نیز استفاده از صورت‌های مالی مصوب مربوط به سال ۱۴۰۰ شرکت‌های تعاونی بهره گرفته شده است.

۴- یافته‌های پژوهش**۴-۱- آمارهای توصیفی**

در جدول ۳ فراوانی و درصد پاسخ دهندگان از نظر موضوع فعالیت شرکت‌های تعاونی مورد بررسی ارائه شده است.

جدول شماره (۳) - فراوانی و درصد پاسخ دهندگان از نظر موضوع فعالیت شرکت تعاونی

درصد فراوانی	فراوانی	موضوع فعالیت
2/4	2	تهیه و توزیع
4/7	4	حمل و نقل
28/2	24	خدماتی
28/2	24	صنعتی
4/7	4	عمران و انبوه‌سازی
4/7	4	فرش
17/6	15	کشاورزی
7/1	6	مسکن
2/4	2	مصرف
100	۸۵	مجموع

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود موضوع فعالیت ۲/۴ درصد تهیه و توزیع، ۴/۷ درصد حمل و نقل، ۲۸/۲ درصد خدماتی، ۲۸/۲ درصد صنعتی، ۴/۷ درصد عمران و انبوه‌سازی، ۴/۷ درصد فرش، ۱۷/۶ درصد کشاورزی، ۷/۱ درصد مسکن و ۲/۴ درصد مصرف می‌باشد. در جدول ۴ منابع تأمین مالی (استقراض) شرکت‌های تعاونی مورد بررسی ارائه شده است.

جدول شماره (۴) - فراوانی و درصد پاسخ دهندگان از نظر منابع تأمین مالی (استقراض) شرکت

۸۰ تا ۶۰ درصد	۶۰ تا ۴۰ درصد	۴۰ تا ۲۰ درصد	۲۰ تا ۰ درصد	منابع تأمین مالی (استقراض) شرکت
۰	۰	33	52	سیاست‌های حمایتی دولت چند درصد از کل منابع قرض شده شرکت می‌باشد؟
۰	۰	38/8%	61/2%	
۰	۰	15	70	مشارکت‌های مردمی چند درصد از کل منابع قرض شده شرکت می‌باشد؟
۰	۰	17/6%	82/4%	
3	46	20	16	شرایط اقتصادی اعضا چند درصد از کل منابع قرض شده شرکت می‌باشد؟
3/5%	54/1%	23/5%	18/8%	
۰	9	44	32	همکاری بانک‌ها چند درصد از کل منابع قرض شده شرکت می‌باشد؟
۰	10/6%	51/8%	37/6%	

همانطور که مشاهده می‌شود بیشتر پاسخ دهندگان بیان کرده‌اند که سیاست‌های حمایتی دولت ۰ تا ۲۰ درصد، مشارکت‌های مردمی ۰ تا ۲۰ درصد، شرایط اقتصادی اعضا ۴۰ تا ۶۰ درصد و همکاری بانک‌ها ۲۰ تا ۴۰ درصد از کل منابع قرض شده شرکت می‌باشد.

۴-۲- آمار استنباطی

سوال اول پژوهش: عوامل موثر بر انتخاب روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون چیست؟

برای بررسی این پژوهش از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. در انجام تحلیل عاملی باید از این مسئله اطمینان حاصل شود که می‌توان داده‌های موجود را برای تحلیل مورد استفاده قرار داد. به عبارت دیگر آیا تعداد داده‌های مورد نظر برای تحلیل مناسب هستند یا خیر؟ بدین منظور از شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده گردید. براساس یک قانون کلی، ارزش KMO

برای انجام تحلیل عاملی بر روی داده‌ها می‌بایست بالاتر از $0/6$ باشد و ارزش‌های بیشتر، ضریب اطمینان استفاده از تحلیل عاملی را افزایش می‌دهد. آزمون کرویت بارلت باید معنی‌دار باشد یعنی سطح معنی‌داری آزمون (Sig) کمتر از $0/05$ باشد (کایزر ۱۹۷۷). جدول ۵ نتایج هر دو آزمون را نشان می‌دهد.

جدول شماره (۵) - نتایج آزمون KMO و کرویت بارلت

سطح معنی‌داری (Sig)	مقدار کای دو آزمون بارلت	شاخص کفایت کایزر، مایر و الکین (KMO)
۰/۰۰۰	۱۴۰۱/۴۰۴	۰/۸۵۳

با توجه به نتایج به دست آمده در جدول ۵، مقدار کایزر-مایر-الکین (KMO) برابر با $0/853$ است که از $0/6$ بیشتر می‌باشد بنابراین حجم نمونه انتخاب شده در این پژوهش برای تحلیلی عاملی اکتشافی مناسب است. همچنین مقدار سطح معنی‌داری آزمون بارلت از $0/05$ کمتر است که نشان می‌دهد تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار مدل عاملی مناسب است. با توجه به اینکه نتایج آزمون‌های KMO و بارلت، داده‌های به دست آمده از پرسشنامه پژوهش را برای تحلیل عاملی، کافی و مناسب تشخیص می‌دهند پس می‌توان تحلیل اکتشافی را بر روی سوالات پرسشنامه پیاده نمود. با استفاده از تحلیل مولفه‌های اصلی (PCA) و روش ارزش ویژه ۲ به استخراج و شناسایی تعداد عامل‌ها پرداخته می‌شود. با استفاده از این قاعده تنها عامل‌هایی با ارزش ویژه ۱ یا بیشتر برای بررسی در نظر گرفته می‌شود. ارزش ویژه یک عامل، مقدار واریانس کلی تبیین شده توسط آن عامل را نشان می‌دهد. سرانجام برای تعیین مناسب‌ترین عامل‌ها از چرخش واریماکس استفاده می‌شود. نتایج آزمون در جدول زیر نمایان است. جهت اینکه نشان دهیم هر سوال پرسشنامه در کدام عامل جای گرفته است، بیشترین بار عاملی به صورت بولد در جدول ۶ مشخص شده است.

1 - Julie Pallant

2 - Eigen Value

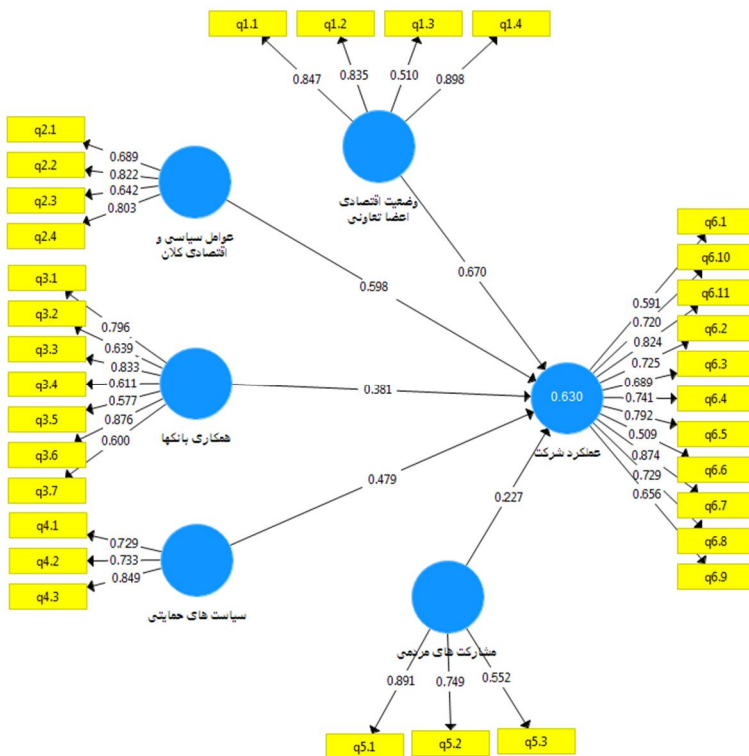
جدول شماره (۶) - ماتریس عوامل چرخش یافته با روش تحلیل مولفه اصلی و چرخش واریماکس

شماره سوال	وضعیت اقتصادی	عوامل سیاسی و اقتصادی کلان	همکاری بانک‌ها	سیاست‌های حمایتی	مشارکت‌های مردمی
q1	0/810	0/073	0/020	0/002	0/136
q2	0/898	0/013	0/091	0/141	0/054
q3	0/625	0/287	0/183	0/299	0/286
q4	0/789	0/256	0/330	0/276	0/454
q5	0/027	0/693	0/408	0/193	0/074
q6	0/187	0/791	0/130	0/122	0/100
q7	0/062	0/798	0/194	0/259	0/077
q8	0/477	0/782	0/107	0/049	0/001
q9	0/258	0/023	0/595	0/387	0/153
q10	0/498	0/350	0/685	0/129	0/038
q11	0/379	0/123	0/683	0/585	0/175
q12	0/224	0/196	0/784	0/287	0/187
q13	0/008	0/210	0/774	0/129	0/375
q14	0/271	0/110	0/511	0/198	0/407
q15	0/508	0/155	0/610	0/019	0/539
q16	0/136	0/081	0/117	0/722	0/209
q17	0/014	0/426	0/031	0/734	0/046
q18	0/197	0/021	0/069	0/501	0/036
q19	0/099	0/312	0/490	0/188	0/670
q20	0/111	0/104	0/050	0/067	0/533
q21	0/155	0/271	0/009	0/660	0/769
ارزش ویژه	3/862	2/414	1/838	1/378	1/248
درصد واریانس تبیین شده	18/389	14/052	11/494	10/718	8/751
درصد تجمعی واریانس تبیین شده	18/389	32/441	43/935	54/653	63/403
آلفای کرونباخ	۰/۸۴۳	۰/۷۷۳	۰/۷۱۹	۰/۷۴۷	۰/۷۲۹

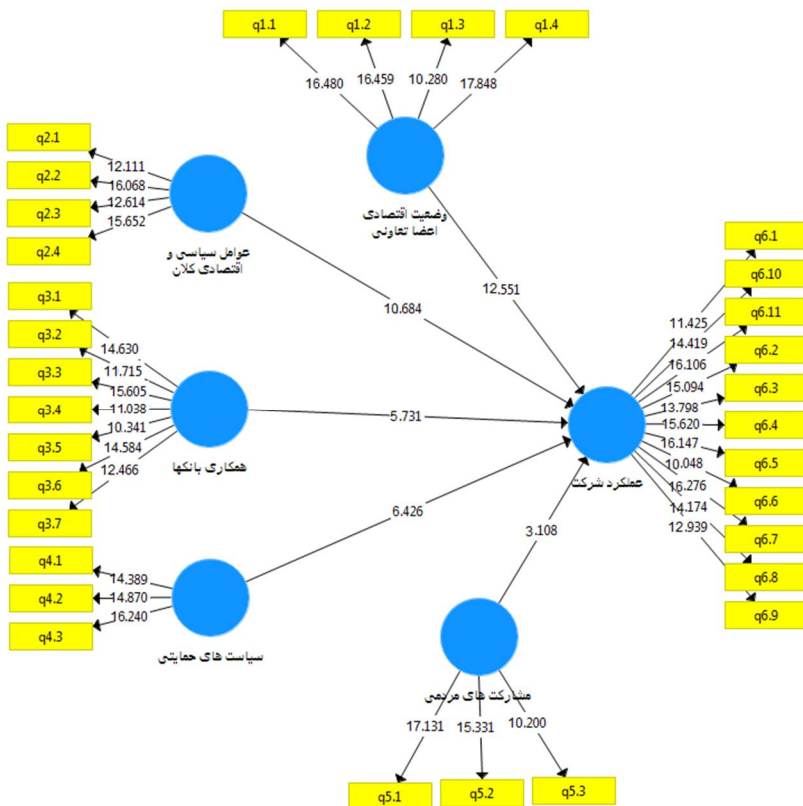
با توجه به نتایج به دست آمده در جدول ۶، پنج عامل با مقدار ویژه بالاتر از یک استخراج شده است. که تمام سوالات مربوط به عوامل موثر بر تأمین مالی در این پنج عامل جای گرفته است. این ۵ عامل شامل ۲۱ گویه می‌باشد عامل اول به تنهایی ۱۸/۳۸۹ درصد، عامل دوم ۱۴/۰۵۲ درصد، عامل سوم ۱۱/۴۹۴ درصد، عامل چهارم ۱۰/۷۱۸ درصد و عامل پنجم ۸/۷۵۱ درصد از واریانس متغیرها را تبیین کرده‌اند. علاوه بر این، آلفای کرونباخ همه عوامل بیشتر از ۰/۷ است و آلفای کرونباخ نمره کل ۰/۸۱۱ است بنابراین می‌توان گفت پرسشنامه عوامل موثر بر تأمین مالی از پایایی خوبی برخوردار است.

سوال دوم پژوهش: میزان تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی- توزیعی بخش تعاون بر عملکرد شرکت‌ها چگونه است؟
 برای پاسخ به سوال دوم پژوهش، از روش معادلات ساختاری استفاده می‌شود که نتایج آن در ادامه ارائه شده است.

نمودار ۱. مدل تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آن‌ها در حالت تخمین ضرایب استاندارد

نمودار ۲. مدل تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آن‌ها در حالت معناداری ضرایب

نتایج تحلیل عاملی تأییدی مدل تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آن‌ها در جدول ۷ خلاصه شده است.

جدول شماره (۷) - نتایج تحلیل عاملی تأییدی مدل تأثیر روش‌های
تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آنها

متغیرها	شماره سوال	بار عاملی	T آماره	خطای استاندارد (SE)
وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی	q1.1	0/847	16/480	0/051
	q1.2	0/835	16/459	0/051
	q1.3	0/510	10/280	0/050
	q1.4	0/898	17/848	0/050
عوامل سیاسی و اقتصادی کلان	q2.1	0/689	12/111	0/057
	q2.2	0/822	16/068	0/051
	q2.3	0/642	12/614	0/051
	q2.4	0/803	15/652	0/051
همکاری بانک‌ها	q3.1	0/796	14/630	0/054
	q3.2	0/639	11/715	0/055
	q3.3	0/833	15/605	0/053
	q3.4	0/611	11/038	0/055
	q3.5	0/577	10/341	0/056
	q3.6	0/776	14/584	0/053
	q3.7	0/600	12/466	0/048
سیاست‌های حمایتی	q4.1	0/729	14/389	0/051
	q4.2	0/733	14/870	0/049
	q4.3	0/849	16/240	0/052
مشارکت‌های مردمی	q5.1	0/891	17/131	0/052
	q5.2	0/749	15/331	0/049
	q5.3	0/552	10/200	0/054
عملکرد شرکت	q6.1	0/591	11/425	0/052
	q6.2	0/725	15/094	0/048
	q6.3	0/689	13/798	0/050
	q6.4	0/741	15/620	0/047
	q6.5	0/792	16/147	0/049
	q6.6	0/509	10/048	0/051
	q6.7	0/874	16/276	0/054
	q6.8	0/729	14/174	0/051
	q6.9	0/656	12/939	0/051
	q6.10	0/720	14/419	0/050
	q6.11	0/824	16/106	0/051

بر اساس نتایج به‌دست آمده، تمامی مقادیر بارهای عاملی مرتبه اول از ۰/۴ بیشتر شده‌اند و

همچنین مقادیر محاسبه شده t برای هر یک از بارهای عاملی بالای ۱/۹۶ است. در واقع نتایج فوق نشان می‌دهد آنچه محقق توسط سوالات پرسشنامه قصد سنجش آنها را داشته است توسط این ابزار محقق شده است. برای تأیید روایی مدل از شاخص روایی همگرا استفاده می‌شود. در ادامه نتایج حاصل از بررسی روایی همگرا در جدول ۸ ارائه شده است.

جدول شماره (۸) - نتایج روایی همگرا مدل تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آنها

متغیرها	روایی همگرا (AVE)
وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی	0/620
عوامل سیاسی و اقتصادی کلان	0/552
همکاری بانک‌ها	0/510
سیاست‌های حمایتی	0/597
مشارکت‌های مردمی	0/553
عملکرد شرکت	0/519

نتایج روایی واگرا در جدول ۹ ارائه شده که نشان دهنده برقراری این روایی می‌باشد.

جدول شماره (۹) - بررسی روایی واگرایی مدل تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آنها

متغیرها	وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی	عوامل سیاسی و اقتصادی کلان	همکاری بانک‌ها	سیاست‌های حمایتی	مشارکت‌های مردمی	عملکرد شرکت
وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی	0/787					
عوامل سیاسی و اقتصادی کلان	0/369	0/743				
همکاری بانک‌ها	0/566	0/474	0/714			
سیاست‌های حمایتی	0/297	0/139	0/489	0/773		
مشارکت‌های مردمی	0/189	0/271	0/234	0/342	0/744	
عملکرد شرکت	0/443	0/532	0/539	0/419	0/372	0/720

همانطور که در جداول ۸ و ۹ مشاهده می‌شود می‌توان نتیجه گرفت که روایی همگرا و واگرایی مدل مطلوب می‌باشد.

جدول شماره (۱۰) - ضریب تعیین و معیار Q2 مدل تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آنها

معیار Q2	ضریب تعیین	متغیر
0/359	۰/۶۳۰	عملکرد شرکت

جدول ۱۰ نشان‌دهنده مناسب بودن این شاخص‌ها می‌باشد. به منظور سنجش مدل و برازندگی آن به بررسی شاخص برازندگی مدل پرداخته می‌شود. مقدار نیکویی برازش از رابطه (۲) محاسبه می‌شود.

$$GOF = \sqrt{AVE} * R^2$$

$$GOF = \sqrt{0.558 * 0.630} = 0.593 \text{ (رابطه ۲)}$$

با توجه به مقادیر ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی، حاصل شدن مقدار ۰/۵۹۳ نشان از برازش قوی مدل می‌باشد. به منظور سهولت در تفسیر نتایج حاصل از مدل، تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آنها، پارامترهای برآورد شده در دو نمودار ۱ و ۲ در جدول ۱۱ خلاصه شده است.

جدول شماره (۱۱) - نتایج حاصل از مدل تأثیر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آنها

مسیر	ضریب مسیر	T آماره	خطای استاندارد	سطح معنی داری	نتیجه
تأثیر وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی بر عملکرد شرکت	0/670	12/551	0/174	0/000	پذیرش
تأثیر عوامل سیاسی و اقتصادی کلان بر عملکرد شرکت	0/598	10/684	0/284	0/000	پذیرش
تأثیر همکاری بانک‌ها بر عملکرد شرکت	0/381	5/731	0/114	0/000	پذیرش
تأثیر سیاست‌های حمایتی بر عملکرد شرکت	0/480	6/426	0/267	0/000	پذیرش
تأثیر مشارکت‌های مردمی بر عملکرد شرکت	0/227	3/108	0/251	0/000	پذیرش

با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۱۱، می‌توان عنوان کرد که وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر $0/670$ و سطح معنی داری کمتر از $0/05$ تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین تأثیر عوامل سیاسی و اقتصادی کلان بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر $0/598$ و سطح معنی داری کمتر از $0/05$ مثبت و معنادار می‌باشد. تأثیر همکاری بانک‌ها بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر $0/381$ و سطح معنی داری کمتر از $0/05$ مثبت و معنادار می‌باشد. تأثیر سیاست‌های حمایتی بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر $0/480$ و مقدار آماره t $6/426$ و سطح معنی داری کمتر از $0/05$ مثبت و معنادار می‌باشد. تأثیر مشارکت‌های مردمی بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر $0/227$ و مقدار آماره t $3/108$ و سطح معنی داری کمتر از $0/05$ مثبت و معنادار می‌باشد. در نتیجه متغیر وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی بیشترین تأثیر و متغیر مشارکت‌های مردمی کمترین تأثیر را بر عملکرد شرکت دارند.

۵- نتیجه‌گیری

در هر کسب و کاری سرمایه یکی از مهمترین عوامل تولید است و کارآفرینان و تولیدکنندگان برای تولید محصول یا ارائه خدمات، نیازمند تأمین سرمایه لازم یا تأمین مالی می‌باشند. در همین راستا به‌دست آوردن سرمایه و تأمین مالی برای راه‌اندازی کسب و کار و توسعه آن همواره مشکلی جدی برای کارآفرینان و صاحبان بنگاه‌های تولیدی بوده است. از این رو توانایی بنگاه در مشخص ساختن منابع مالی بالقوه برای تأمین سرمایه به منظور سرمایه‌گذاری و نیز تهیه برنامه‌های مالی مناسب از عوامل اصلی رشد و پیشرفت یک کسب و کار به شمار می‌آیند. بنگاه‌ها برای تأمین منابع مالی مورد نیاز می‌توانند به طرق مختلف اقدام کنند. منابع مالی یک نگاه از طریق صاحبان و سهامداران آن و یا از طریق منابع خارجی (منابعی غیر از سرمایه سهامداران) تأمین می‌شود (اسکاربوروک و زیمرر، ۱۹۹۶). بنابراین هدف از پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر انتخاب روش‌های تأمین مالی در بخش شرکت‌های تعاونی تولیدی - توزیعی فعال در شهرستان کاشمر می‌باشد. در سوال اول پژوهش بررسی شد که چه عواملی بر روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون موثر می‌باشند؟

جهت بررسی سوال اول پژوهش، بر اساس نتایج به دست آمده از تحلیل عاملی اکتشافی این نتیجه به دست آمد که وضعیت اقتصادی، عوامل سیاسی و اقتصادی کلان، همکاری بانک‌ها، سیاست‌های حمایتی و مشارکت‌های مردمی عوامل موثر بر تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون می‌باشند. در سوال دوم پژوهش بررسی شد که روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون چگونه بر عملکرد آن‌ها تأثیر می‌گذارد؟ جهت بررسی سوال دوم پژوهش از روش معادلات ساختاری استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان از آن دارد که ۶۳ درصد از تغییرات متغیر عملکرد شرکت توسط متغیرهای وضعیت اقتصادی، عوامل سیاسی و اقتصادی کلان، همکاری بانک‌ها، سیاست‌های حمایتی و مشارکت‌های مردمی پیش‌بینی می‌شود. بر اساس نتایج معادلات ساختاری این نتیجه به دست آمد که روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تولیدی - توزیعی بخش تعاون بر عملکرد آن‌ها تأثیر مثبت و معناداری دارند. به طوریکه وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر ۰/۶۷۰؛ تأثیر عوامل سیاسی و اقتصادی کلان بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر ۰/۵۹۸؛ تأثیر همکاری بانک‌ها بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر ۰/۳۸۱؛ تأثیر سیاست‌های حمایتی بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر ۰/۴۸۰؛ تأثیر مشارکت‌های مردمی بر عملکرد شرکت با ضریب مسیر ۰/۲۲۷ و سطح معنی داری کلیه روابط کمتر از ۰/۰۵ مثبت و معنادار می‌باشند؛ در نتیجه متغیر وضعیت اقتصادی اعضای تعاونی بیشترین تأثیر و متغیر مشارکت‌های مردمی کمترین تأثیر را بر عملکرد شرکت دارند. در مقایسه با سایر پژوهش‌های انجام شده در این رابطه، نتایج به دست آمده از پژوهش ابراهیمی سروعلیا و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد که از میان رویکردهای متعدد تأمین مالی، تأمین مالی جمعی و ترکیبی و اوراق منفعت بیش از سایر روش‌ها با شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تعاونی‌های ایران سازگار است. خاوری و و اصغریان (۱۳۹۷) ترکیبی از مشارکت سرمایه‌گذار طی روش تأمین مالی (اهدای قرض الحسنه) و همچنین در سهام اوراق منفعت طرح‌های شرکت تعاونی را راه‌حلی مناسب برای تجهیز منابع تعاونی‌ها قلمداد می‌کند. رستمی و همکاران (۱۳۹۸) نشان دادند که بهره‌مندی مشارکت‌های مردمی در تعاونی‌ها از تجهیزات و امکانات لازم، آسان نمودن روند راه‌اندازی تعاونی‌ها و برخورداری از به وجود آوردن ارزش در تعاونی‌ها از منابع پولی و مالی بانک‌ها و تسهیلات دارای اهمیت بیشتری بوده و در اولویت اول تا سوم قرار داشته و پس از این عوامل، چهار عامل روش‌های استقراض،

منابع داخلی نوین تأمین مالی، ارتباط و هماهنگی میان نهادها و سازمان‌های ذیربط در روند توسعه تعاونی‌ها در اولویت‌بندی چهارم تا هفتم قرار دارند. اوندیکی ۱ و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که ۸۸/۹ درصد از شرکت‌های تعاونی عضو نمونه آماری، تأمین مالی خارجی دریافت کرده‌اند در حالی که ۱۱/۱ درصد بقیه هیچ شکلی از تأمین مالی خارجی دریافت نکرده‌اند که می‌توان بیان کرد نتایج پژوهش‌های فوق با تحقیق حاضر مرتبط می‌باشد.

۶- پیشنهادات کاربردی

با در نظر گرفتن نتایج تحقیق، پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

نتایج تحقیق حاکی از تأثیرات مثبت تأمین مالی از طریق استقراض از نهادهای وام‌دهنده و نیز به وسیله سرمایه‌گذاری شخصی بر عملکرد شرکت‌های تعاونی تولیدی-توزیعی و اینکه طبق نتایج این پژوهش، تأثیرپذیری و عملکرد استفاده از سرمایه شخصی بیشتر از استقراض است و با در نظر گرفتن نفس و ماهیت تعاون و هدف از تشکیل شرکت‌های تعاونی و هزینه اندک تأمین مالی به وسیله اعضا و همچنین نیاز اصلی اعضا به اشتغال و کسب سود از آورده‌های خود، پیشنهاد می‌گردد شرکت‌های تعاونی تولیدی-توزیعی در مرحله اول با کمک سرمایه شخصی اعضای خود نسبت به تأمین مالی اقدام کنند و در مرحله بعدی با تأکید بر تسهیلات بانکی و وام‌های کم بهره و یا بدون بهره و نیز با استفاده و به کارگیری از طرح‌های دارای توجیه اقتصادی و اولویت دار، به تأمین مالی بپردازند.

پیشنهاد می‌شود مدیران توجه خود را به تنوع بخشی در تأمین مالی شرکت‌های تعاونی معطوف نمایند. به علت اهمیت زیاد موضوع، پیشنهاد می‌گردد دستگاه‌های متولی از قبیل "بانک توسعه تعاون"، "اتاق تعاون شهرستان"، و نیز "معاونت تعاون اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی" و دیگر ارگان‌ها و دستگاه‌های مربوطه برای سهولت در تأمین مالی شرکت‌های تعاونی تولیدی-توزیعی شهرستان در خصوص تسهیل فرآیند اعتبار و تسهیلات بیش از پیش تلاش و اهتمام ورزیده که شاهد تقویت بنیه و توان مالی و اعتباری شرکت‌های تعاونی شهرستان و رونق کسب و کار باشیم.

در مسیر انجام پژوهش و ارتباط با فعالین تعاونی در خصوص پژوهش، اطلاعاتی حاصل شد که جهت رفع آن‌ها پیشنهاداتی ارائه می‌گردد:

منابع پرداختی توسط بانک‌های تخصصی از قبیل بانک توسعه تعاون و یا صندوق کارآفرینی امید به‌عنوان یک بانک پشتیبان در حوزه تعاون در مقایسه با سایر بانک‌ها کم و ضمن اینکه فرآیند اعطای تسهیلات نیز بسیار دست و پاگیر است، پیشنهاد می‌شود این مشکلات از طریق بانک‌ها مرتفع شود که شرکت‌های تعاونی قادر باشند به نحو مطلوب به اهداف خود نائل شوند.

تسهیلات پرداخت شده توسط بانک‌ها در رفع مشکلات مالی شرکت‌های تعاونی موثر بوده ولی عواملی از قبیل بالا بودن نرخ تسهیلات بانک‌ها، عدم همکاری بانک‌ها در پرداخت تسهیلات، کوتاه بودن دوره‌های بازپرداخت وام‌ها و کافی نبودن میزان وام‌ها مانعی مهم و اساسی برای اخذ تسهیلات به‌وسیله شرکت‌های تعاونی بوده است. در این مورد نیز پیشنهاد می‌شود منابع تخصصی جهت ارائه تسهیلات به شرکت‌ها در نظر گرفته شود.

یکی از مشکلات تعاونی‌ها، ناتوانی مالی اعضای آنهاست، ضمن اینکه محدودیت‌های قانونی موجود در اصول تأسیس و اداره شرکت‌های تعاونی سبب شده است که افراد غیرعضو و خارجیان نتوانند سهام تعاونی‌ها را خریداری یا در آن سرمایه‌گذاری کنند.

علاوه بر این به نظر می‌رسد شرکت‌های تعاونی شهرستان کاشمر نسبت به خدمات مشاوره‌ای و فنی و وظایف قانونی اتاق تعاون بی‌اطلاع بوده و این نهاد را موثر نمی‌دانند؛ لذا پیشنهاد می‌شود این امکان از طریق اطلاع‌رسانی به شرکت‌های تعاونی فراهم گردد.

۷- محدودیت پژوهش

عدم پاسخگویی اعضای نمونه آماری به‌صورت غیرحضورى موجب شد در برخی موارد محققین از چندین روش جهت دریافت اطلاعات اقدام نمایند و در نتیجه بعضاً به صورت حضورى اقدام به دریافت اطلاعات کرده‌اند که یکی از دلایل طولانی شدن جمع‌آوری اطلاعات بوده است.

منابع

- ابراهیمی سروعلیا، محمد حسن؛ عظیمی، ماشاالله؛ رودساز، حبیب و قربانی، وجه الله. (۱۳۹۶). تبیین الگوی تأمین مالی تعاونی‌ها برای مشارکت‌های عمومی-خصوصی در توسعه زیرساخت‌های کشور با استفاده از نظریه داده بنیاد. **تعاون و کشاورزی**، ۶(۲۱)، ۱۴۹-۱۷۲.
- ابراهیمی سروعلیا، محمد حسن و عظیمی، ماشاالله. (۱۳۹۶). بررسی روش‌های نوین تأمین مالی در تعاونی‌های ایران (رویکرد کیفی)، **بوریس اوراق بهادار**، ۳۸، ۵۵-۸۵.
- اعتصامی، سیدامیرحسین. (۱۳۹۸). شرکت‌های تعاونی و ظرفیت بازار سرمایه در تأمین مالی این شرکت‌ها. گروه بازارها و ابزارهای مالی. **مرکز پژوهش، توسعه و مطالعات اسلام**، اسفند ۱۳۹۸.
- امانیان بیدختی، پروانه و صادقی‌نیا، سارا. (۱۳۹۴). نقش تعاونی‌های روستایی در میزان درآمدزایی و افزایش سرمایه‌گذاری در حوزه صنایع دستی (مطالعه موردی: تعاونی‌های فرش دستباف استان خراسان رضوی). **پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی**، ۴(۳-۱)، ۱۰۱-۱۱۳.
- پیرایش، رضا و پرکاری، شیرین. (۱۳۹۴). نقش شرکت‌های تعاونی در توسعه اقتصادی کشور، **چهارمین همایش ملی علوم مدیریت نوین**، ۸ آذر ماه ۱۳۹۴، گرگان (استان گلستان).
- تقوا، محمدرضا؛ رودساز، حبیب الله و رضائی نژاد، محمدرضا. (۱۴۰۰). بررسی عوامل تأثیرگذار بر تأمین مالی تعاونی‌های سهامی سرمایه‌گذار (مورد مطالعاتی: گروه تعاونی پیشگامان کویر یزد). **سیاست‌نامه علم و فناوری**، ۱۱(۴)، ۲۷-۴۴.
- حسینی، سیدشمس‌الدین؛ سوری، امیررضا و محمدی، حامد. (۱۳۹۱). بررسی مدل‌ها و استراتژی‌های نوین تأمین مالی شرکت‌های تعاونی در اقتصاد ایران. **پژوهشنامه اقتصادی**، ۱۲(۴۴)، ۷۳-۹۸.
- حسینی، سیدشمس‌الدین و سوری، امیررضا. (۱۳۸۸). وضعیت تأمین مالی تعاونی‌ها و شیوه‌های تقویت آن. **تعاون و کشاورزی**، ۲۱(۱)، ۲۷-۵۸.
- خاوری، حمید و اصغریان رضایی، نوید. (۱۳۹۷). ارزیابی ابزارهای سرمایه‌گذاری در شرکت‌های تعاونی در ایران، **چهارمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، کارآفرینی و توسعه اقتصادی**.
- رستمی، کرمرضا؛ شیری، اردشیر؛ محمدی، اسفندیار و یاسینی، علی. (۱۳۹۸). شناسایی شیوه‌های تأمین مالی شرکت‌های تعاونی استان ایلام (با استفاده از تکنیک دلفی تعدیل شده)، **اقتصاد مالی**، ۱۳(۴۸)، ۱۹۱-۲۱۶.
- رستمی، کرمرضا؛ شیری، اردشیر؛ محمدی، اسفندیار و یاسینی، علی. (۱۳۹۷). طراحی الگوی تأمین مالی شرکت‌های تعاونی استان ایلام. **تعاون و کشاورزی**، ۷(۲۵)، ۱۱۹-۱۴۵.
- کوهی، کمال. (۱۳۸۸). راه‌های ارتقای فرهنگ تعاون، **نشریه تعاون**، ۲۰، ۲۰۲ و ۲۰۳، ۱۰۷-۱۳۴.
- Aziz, S., & Abbas, U. (2019). Effect of debt financing on firm performance: A study on non-financial sector of Pakistan. **Open Journal of Economics and Commerce**, 2(1), 8-15.

- Didier, T., Levine, R., Montanes, R. L., & Schmukler, S. L. (2021). Capital market financing and firm growth. **Journal of International Money and Finance**, *118*, 102459.
- Kim, J. (2014). Public–Private Infrastructure Cooperative: New Infrastructure Financing Paradigm. **Transportation Research Record**, *2450*(1), 136-143.
- Martínez-Victoria, M., & Maté-Sánchez-Val, M. (2021). Determinants of trade credit financing: a dynamic analysis comparing agri-food cooperatives and non-cooperatives. **Agricultural Finance Review**, *82*(5), 890-913.
- Ondieki, A. N., Okioga, C., Okwena, D. K., & Onsase, A. (2017). Assessment of the effect of external financing on financial performance of savings and credit cooperatives in Kisii central district, Kenya.
- Scarborough, N. M., & Zimmerer, T. W. (1996). **Effective small business management** (Vol. 2). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Sanchez Pachon, L. A. (2016). Alternative financing instruments for Spanish cooperative. **Revesco-revista de estudios cooperativos**, (122), 285-313.
- Tenenhaus, M., Pages, J., Ambroisine, L., Guinot, C. (2005). PLS methodology to study relationships between hedonic judgements and product characteristics, **Food Quality and Preference**, *16*, 315–325.
- Zhang, Y., Uchida, K., & Dong, L. (2020). External financing and earnings management: Evidence from international data. **Research in International Business and Finance**, *54*, 101275.
- Zhou, N., Li, M., Li, Y., & Yang, Y. (2014, May). Analysis on Financing Difficulty of Farmers Specialized Cooperative—Based on Finance Supply Chain. **International Conference on Logistics Engineering, Management and Computer Science (LEMCS 2014)**, 203-206, Atlantis Press.